

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Situačný testing v oblasti krátkodobého ubytovania Rómov v robotníckych ubytovniach

Obsah

Úvod	3
K metóde situačného testingu a jej význame	4
Metodológia	6
Analýza výsledkov	9
Záver	18

Úvod

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd. Jeho pôsobnosť vymedzujú ustanovenia zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších právnych predpisov. Stredisko o. i. zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie, na požiadanie alebo z vlastnej iniciatívy vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania, resp. vykonáva nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie.

Obete diskriminácie si častokrát zvolia cestu ústupu, namiesto aktívnej právnej obrany. Obavy z výsledku, ako aj zdĺhavého súdneho konania, sú len niektorými z dôvodov, pre ktoré sa rozhodnú nekonať. Takýto stav je nežiadúci nielen pre ne, ale aj pre tých, ktorí ich diskriminovali. Môžu nadobudnúť dojem, že za ich protiprávne správanie nebudú niest žiadne následky.

Stredisko zrealizovalo situačný testing v nadväznosti na povinnosť dodržiava-

vania zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačného zákona) v znení neskorších právnych predpisov (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“). Oblasťou, na ktorú sa zameralo, bola oblasť poskytovania služieb krátkodobého ubytovania Rómom a Rómkam v tzv. robotníckych ubytovacích zariadeniach. Stredisko eviduje viacero podnetov, v ktorých dotknutí Rómovia namietali porušenie zákazu diskriminácie v oblasti poskytovania uvedených služieb. Žiaden z nich pritom neskončil podaním žaloby, a to na základe slobodného rozhodnutia dotknutých osôb.

Primárny cieľ situačného testingu spočíval v preskúmaní toho, či neposkytnutie ubytovania Rómom v oblasti ubytovacích služieb predstavuje na Slovensku bežnú prax, alebo ide o výnimočné prípady. Sekundárnym cieľom bolo získanie výsledkov, ktoré by preukázali diskriminačnú prax. Predkladaná analýza pozostáva z úvodu, 3 kapitol, tvoriacich jej jadro a záveru.

K metóde situačného testingu a jej význame

Metóda situačného testingu vznikla v Spojených štátoch amerických v polovici minulého storočia. Cieľom bolo preukázať diskrimináciu v rôznych aspektoch každodenného života, ktorú bolo vystavované afroamerické obyvateľstvo. Aplikovali ho aj v oblasti poskytovania ubytovacích služieb. Ubytovacie agentúry sa najčastejšie zaoberali sťažnosťami afroameričanov a hispánov. Tí tvrdili, že boli odmietnutí z dôvodu farby ich pleti.

V počiatočných situačných testoch sa agentúry dohodli na súčinnosti s osobami bez zjavných znakov znevýhodnenia. Za preukázanú diskrimináciu sa považovalo neodmietnutie figuranta na rozdiel od sťažovateľov. Výsledky testingu slúžili ako dôkazný prostriedok v súdnych konaniach. Rozhodnutia Najvyššieho súdu USA, založené na výsledkoch situačného testovania priniesli tejto metóde popularitu, a to nielen v rámci Spojených štátov amerických.¹ Príkladmi sú Švédsko, Francúzsko, Maďarsko, Česká republika, či Slovensko. V Belgicku je metóda vymedzená priamo v zákone.²

Charakteristickou črtou situačného testingu je simulácia situácie, kedy je osoba patriaca k určitej znevýhodnenej skupine vystavená možnému diskriminačnému zaobchádzaniu.

Adresát zákazu diskriminácie si neuvedomuje, že „je pozorovaný“.³ V rámci simulácie nesmie dôjsť zo strany „figuranta“ k porušeniu zákona alebo nabádaniu k jeho porušeniu.

Situačný testing slúži aj ako výskumná metóda k zberu dát o prípadnej diskriminácii.⁴ Vychádzajúc z poznatkov zo zahraničia, situačný testing sa najčastejšie používa v oblasti prístupu k zamestnaniu a prístupu k službám (napr. pri vstupe do klubov, reštaurácií, či pri poskytovaní ubytovacích služieb).

Rozoznávame dve základné formy situačného testingu. Prvá počíta so zapojením skutočných osôb - figurantov. Základom tejto formy je rozdelenie figurantov do párov tak, aby si vybrané osoby boli čo najviac podobné a líšili sa len znakom znevýhodňujúcim jednu osobu v porovnaní s inou (napr. príslušnosť k etniku, pohlaviu a iné). Figuranti musia byť oboznámení s úlohou tak, aby hodnoverne „hrali rolu“.⁵

Druhou formou je tzv. korešpondenčný testing. Nie sú doň zapojené skutočné osoby. S testovanými komunikujú písomne alebo telefonicky. Výhody tejto formy testingu spočívajú najmä v nižšej organizačnej náročnosti. Výsledkom je väčšie množstvo repre-

¹ PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA: Situačný testing ako nástroj preukazovania diskriminácie v oblasti poskytovania tovarov a služieb; Analýza situácie na Slovensku a odporúčania pre zodpovedný orgán. Košice: Poradňa pre občianske a ľudské práva, 2019, s. 12 - 13.

² PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA: Situační testing (aneb zpráva z průzkumu), Historický vývoj. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2006, s. 10 - 11.

³ PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA: Situačný testing ako nástroj preukazovania diskriminácie v oblasti poskytovania tovarov a služieb; Analýza situácie na Slovensku a odporúčania pre zodpovedný orgán. Košice: Poradňa pre občianske a ľudské práva, 2019, s. 12.

⁴ibid, s. 12.

⁵ KVASNICOVÁ J., URBÁNIKOVÁ M.: Možnosti veřejného ochránce práv v oblasti situačního testování. Praha: Wolters Kluwer. 2013, s. 173.

zentatívnych dát. Prostredníctvom tejto formy sa predchádza skresľovaniu výsledkov výskumu, ktoré môžu byť následkom odlišností medzi figurantmi.⁶

Situačný testing sa nezakladá na pocitoch a úsudkoch. Jeho cieľom nie je "vytváranie" obetí diskriminácie. K jeho realizácii je preto nutné pristupovať dôkladne, a to tak, aby nedochádzalo k tzv. provokácii alebo nabádaniu na diskrimináciu. Výhody a riziká sa líšia v závislosti od výberu formy.

Rizikom situačného testingu s figurantmi môže byť nedostatok ich objektivity, keďže cieľ dokázania diskriminácie pri analyzovanom subjekte pre nich môže byť tak významný, že neúmyselne ovplyvnia výsledok výskumu prostredníctvom svojho správania.⁷ Korešpondenčný situačný testing zabezpečuje vyššiu mieru objek-

tivity výsledku, keďže sa na ňom nepodieľajú potenciálne obeť diskriminácie, ktoré by ho vedeli priamo ovplyvniť. Korešpondenčné testovanie však z hľadiska analyzovania získaných dát nemusí odrážať realitu. K diskriminácii dochádza často verbálne. Písomné testovanie tieto prípady nezachytí. Pri korešpondenčnom testovaní je nevyhnutné dbať na neutrálnu formuláciu e-mailu. Dôležité je, aby nedochádzalo k nenavádzaniu adresáta zákazu diskriminácie na jeho porušenie.

Polemickou otázkou je použitie výsledkov situačného testingu pri zistení porušenia zákazu diskriminácie v individuálnych prípadoch v civilnom súdnom konaní. Výsledkom situačného testingu za súčinnosti figurantov je prevažne audiovizuálny záznam. Ten nemožno automaticky považovať za pripustený dôkazný prostriedok.

⁶ KVASNICOVÁ J., URBÁNIKOVÁ M.: Možnosti veřejného ochránce práv v oblasti situačního testování. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 174.

⁷ RORIVE, I.: Proving discrimination cases - the role of situation testing. Brussels: Migration Policy Group and the Swedish Centre For Equal Rights, 2009, p. 50.

Metodológia

Stredisko sa zameralo na službu poskytovania krátkodobého ubytovania Rómom v robotníckych ubytovacích zariadeniach.⁸ Cieľom bolo zistenie toho, či dochádza k ich diskriminácii. Vybralo si formu korešpondenčného testingu. Najskôr si zaobstaralo zoznam robotníckych ubytovní v rámci celého územia Slovenskej republiky. V zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov, požiadalo 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (ďalej v texte ako „RÚVZ“) o poskytnutie nasledovných informácií:

- zoznamu turistických ubytovní, v regionálnej pôsobnosti RÚVZ a poskytnutie kontaktných údajov na turistické ubytovne (korešpondenčná adresa, emailová adresa);
- v zozname podľa 1. bodu vyznačenie tzv. robotníckych ubytovní.

Stredisko sa obrátilo na RÚVZ so žiadosťou o poskytnutie informácií, s odkazom na ustanovenie § 52 ods. 1 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších právnych predpisov. Podľa tohto ustanovenia je „*povinnosťou fyzických osôb-podnikateľov a právnických osôb vypracovať prevádzkový poriadok a predložiť*

ho príslušnému regionálnemu orgánu verejného zdravotníctva na schválenie, ako aj návrh na jeho zmenu(...).“ Stredisku poskytli informácie všetky RÚVZ. Niektoré informovali o absencii robotníckych ubytovní v rámci okresov s ich regionálnou pôsobnosťou. Stredisko získalo zoznam 240 robotníckych ubytovní. Až v 116 prípadoch si dohľadávalo elektronický kontakt na ubytovňu. Testovalo výlučne ubytovne, na ktoré malo k dispozícii e-mailový kontakt.

Následne Stredisko vytvorilo štyri fiktívne profily, v ktorých mene boli žiadosti o ubytovanie posielané na e-maily testovaných ubytovní. Dvomi fiktívnym profilom priradilo meno a priezvisko spájajúce sa primárne s rómskou etnickou skupinou. Menovite - Dezider Čonka (ďalej aj ako „DČ“) a Irena Lakatošová (ďalej aj ako „IL“). Ďalšie dva profily vytvorilo s typicky slovenskými menami a priezviskami - Peter Kollár (ďalej aj ako „PK“) a Jana Vargová (ďalej aj ako „JV“). Mená a priezviská fiktívnych účastníkov vybralo na základe popularity a frekvencie ich výskytu.⁹ Meno a priezvisko malo u adresátov evokovať skutočnosť, že e-mail odoslal Róm/odoslala Rómka, resp. osoby bez tejto charakteristiky. Stredisko vytvorilo štyri e-mailové kontá na platformách gmail.com, zoznam.sk, azet.sk a centrum.sk. Obsah e-ma-

⁸ Stredisko sa zameralo na tie robotnícke ubytovne, ktoré spĺňajú znaky „jednoduchých ubytovacích zariadení s prechodným ubytovaním budova alebo jej časť, v ktorej sa poskytuje ubytovanie na určitý čas v súvislosti s výkonom práce,“ v zmysle ustanovenia § 15 ods. 2 Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia; autorská poznámka.

⁹ Online zdroje: <https://www.aktuality.sk/clanok/311723/kde-zije-najviac-lakatosov-a-kde-berkyovcov-romske-priezviska-prepisovali-z-madarciny/>; <https://bratislavskykraj.sk/ktore-mena-su-najcastejsie-v-celej-populacii-slovenska-najpouzivanejsie-je-peter-a-maria/n>; https://www.tvnoviny.sk/zaujímavosti/1890026_rebricke-priezvisk-na-slovensku-kraluju-madarske-priezviska-viete-co-znamenaju

ilov sa líšil len v charakteristickom znaku - príslušnosti k rómskej etnickej skupine. Meno a priezvisko kontaktujúcej osoby sa zhodovalo s menom

a priezviskom, ktoré obsahoval samotný e-mailový kontakt. Znenie e-mailov bolo nasledovné:

- Dobry den,
chcem sa ubytovat od 1.10.2021 do 17.10.2021. Mate volne? Prosim o info cim skor.
Za pomoc dakujem.
Dezider Conka
- Dobry den,
hladam si ubytovanie v termine od 1.10.2021 do 17.10.2021. Prosim o zaslanie info ohladom dostupnosti. Dakujem.
Peter Kollar
- Dobry den,
chcem sa u Vas ubytovat v období od 18.10.2021 do 31.10.2021. Prosim napiste mi ci mate volnu kapacitu.
Za info vopred dakujem.
Irena Lakatosova
- Dobry den,
prosim o info ohladom dostupnosti ubytovania vo Vasej ubytovni v termine od 18.10.2021 do 31.10.2021. Prosim o zaslanie informacii na moju emailovu adresu.
S pozdravom
Jana Vargova

Fiktívni účastníci boli rozdelení do dvoch dvojíc. Prvú tvorili PK a DČ. Druhú IL a JV. Dôvodom vytvorenia dvojíc bolo skúmanie správania sa vo vzťahu k charakteristike príslušnosti k rómskej etnickej skupine. Každé kontaktované zariadenie obdržalo žiadosť o ubytovanie od všetkých štyroch fiktívnych profilov. Medzi rozosielením e-mailov od žiadateľiek a žiadateľov bol približne týždňový rozdiel. PK a DČ odoslali e-maily 31.08.2021. IL a JV o týždeň neskôr, v období od 06.09.2021 do 08.09.2021. Dlhší časový interval v prípade žien bol spôsobený technickými problémami na strane Strediska (realizátora).

Proces odosielania emailov bol nasledovný. Stredisko rozdelilo 116 robotníckych ubytovní na polovicu. Prvej polovici zariadení odoslal e-mail najskôr DČ a následne PK. V rámci druhej polovice si poradie vymenili. Rovnaký postup platil aj u žiadateľiek. Účelom bolo vytvorenie rovnocennej situácie pre obidve dvojice a eliminácia všetkých vonkajších faktorov, ktoré by čo i len potenciálne znevýhodnili jedného žiadateľa, či žiadateľku v porovnaní s druhým, resp. druhou (napríklad v kontexte obsadenosti ubytovacieho zariadenia). Stredisko tak mohlo posúdiť, či kontaktovaná osoba zaob-

chádzala s fiktívnym žiadateľom/fiktívnou žiadateľkou menej priaznivo v porovnaní s druhým fiktívnym žiadateľom/druhovou fiktívnou žiadateľkou, a to z dôvodu ich domnejšej príslušnosti k rómskej etnickej skupine.

Obsah doručených odpovedí Stredisko vyhodnocovalo v kontexte anti-diskriminačnej legislatívy. Pozornosť upriamilo na dáta o presnom čase odoslania žiadostí, ako aj o čase doručenia odpovede. Zaznamenávalo odpovede v rámci piatich obsahových kategórií – kladnej odpovede, zápornej odpovede, potreby dodatočného dopytu, kategórie „iné“ a kategórie „netýka sa“. Pod kategóriu dodatočnej otázky spadal dopyt oslovenej ubytovne o počte záujemcov o ubytovanie. Pod kategóriu „iné“ boli zarade-

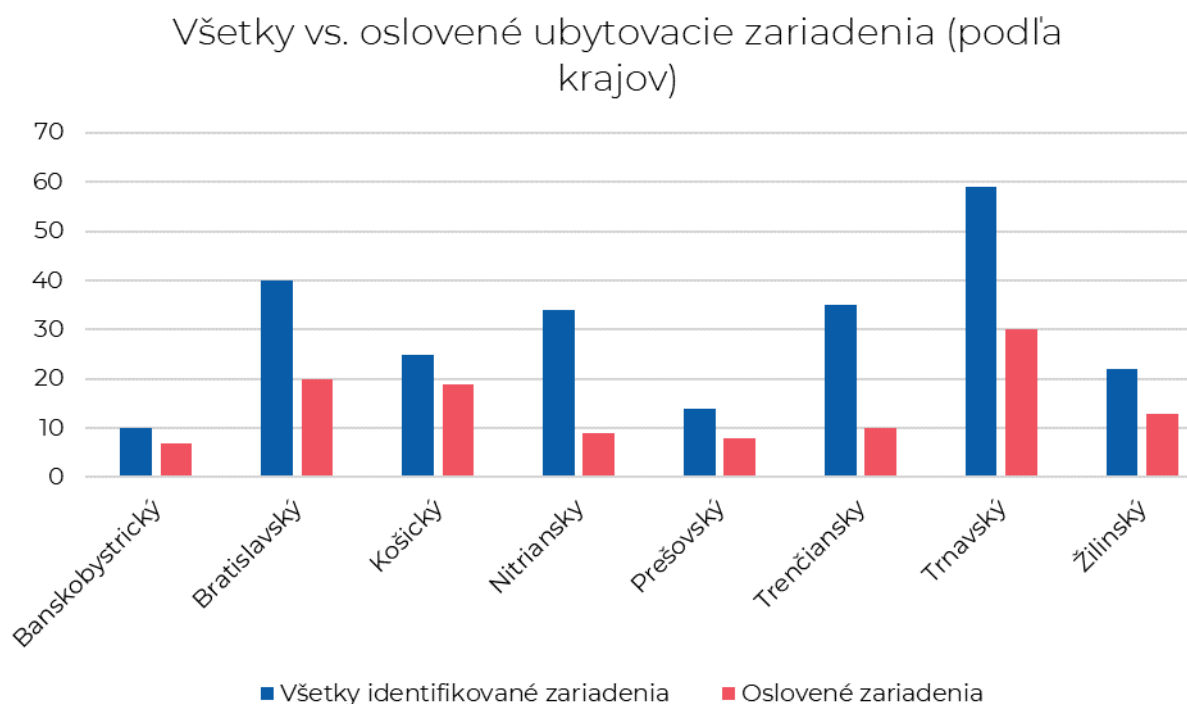
né odpovede ubytovní, ktoré nevedeli poskytnúť informáciu o dispozícii voľných lôžok na požadované obdobia. Pod kategóriu „netýka sa“ podradilo Stredisko prípady, kedy e-mail nebol doručený na zadanú e-mailovú adresu. Osobitne zaznamenávalo dôvody zamietavých odpovedí. Tie mohli byť napríklad nasledovné: obsadené, zatvorené, priamo priznaný dôvod diskriminácie, „iné“ a „netýka sa“. Do kategórie „iné“ patrili odmietavé odpovede ubytovní z poskytovania ubytovacích služieb výhradne zmluvným partnerom (právnickým osobám). Pod kategóriu „netýka sa“ Stredisko podradilo v uvedenom kontexte kladné odpovede na odoslané žiadosti.

Analýza výsledkov

Obsahom grafu č. 1 sú všeobecné informácie o pomere medzi všetkými a oslovenými robotníckymi ubytovňami. V porovnaní so všetkými zariadeniami je počet oslovených značne nižší. Príčinou

sú neúplné informáciách od RÚVZ. Väčšina vyhľadávaných robotníckych ubytovní nezverejňuje e-mailovú adresu, iba telefonický kontakt, preto nemohli byť do situačného testingu zahrnuté.

Všeobecné informácie

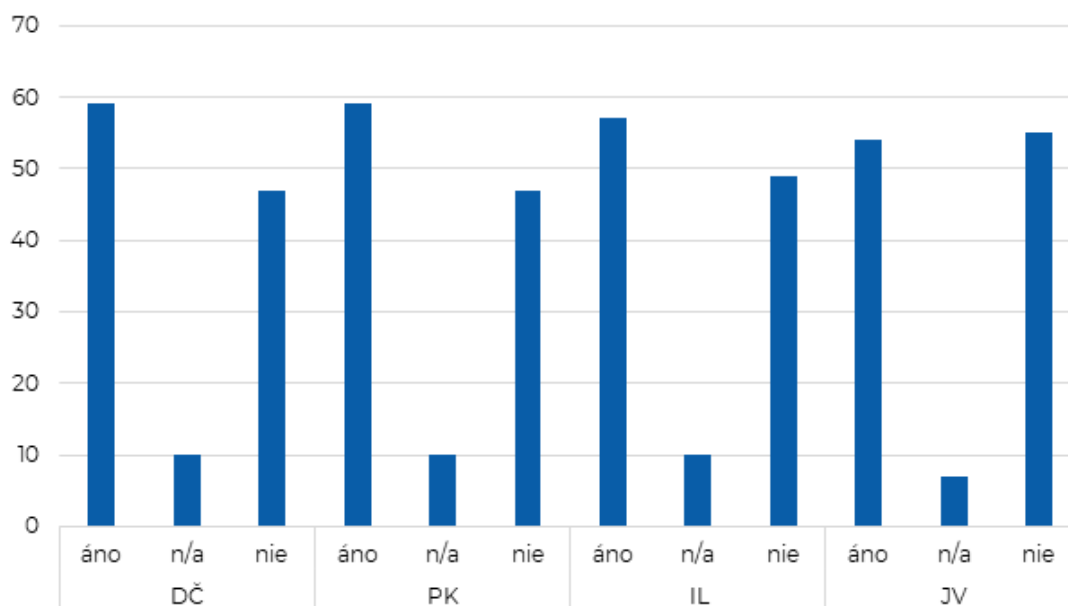
Graf č. 1 Všetky vs. oslovené ubytovacie zariadenia (podľa krajov)

Stredisko identifikovalo najviac robotníckych ubytovní v Trnavskom kraji. Zároveň ich tam aj najviac „oslovalo“. Naopak, najmenej ich identifikovalo a aj

„oslovalo“ v Banskobystrickom kraji. Pomerne veľký rozdiel medzi identifikovanými a „oslovenými“ je viditeľný v Nitrianskom a Trenčianskom kraji.

1. Návratnosť

Porovnanie návratnosti odpovedí na maily zaslané uchádzačmi a uchádzačkami

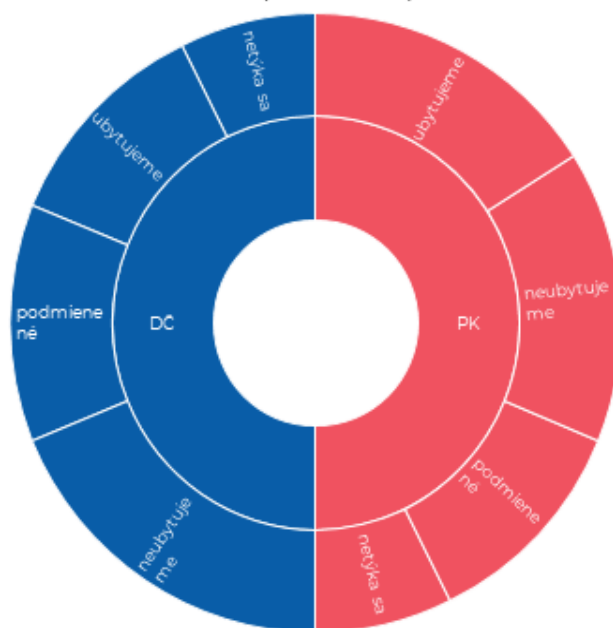
Graf č. 2 Návratnosť odpovedí

Vychádzajúc z grafu č. 2 Stredisko konštatuje, že návratnosť odpovedí na e-maily odoslané z emailových účtov DČ a IL je takmer identická v porovnaní s návratnosťou odpovedí na e-maily od PK a JV.

Najvyváženejší pomer a zároveň najvyšší počet chýbajúcich odpovedí na žiadosť o ubytovanie je pozorovateľný u JK. Rozdiely vo vzťahu k návratnosti odpovedí sú minimálne.

2. Obsah odpovedí – DČ a PK; JV a IL

Porovnanie odpovedí - muži (neobsahuje situácie "bez odpovede")

Graf č. 3 Porovnanie obsahu odpovedí DČ a PK

Graf č.3 na obrázku vyššie znázorňuje porovnanie kategórie odpovedí, ktoré boli doručené DČ a PK. Pre väčšiu prehľadnosť neobsahuje kategóriu "bez odpovede".¹ Stredisko konštatuje, že DČ bola najčastejšie doručená odpoveď "nebytuje me". Druhou najčastejšou odpoveďou u DČ bola "podmienená" odpoveď.² Najmenej vyskytujúcou sa odpoveďou bola kladná odpoveď – „ubytujeme“. Na druhej strane, PK bola najčastejšie doručená odpoveď "ubytujeme", následne odpoveď "nebytuje me" a najmenej frekventovaná bola "podmienená" odpoveď. Odpovede naznačujú, že DČ mal väčší problém nájsť si ubytovanie,

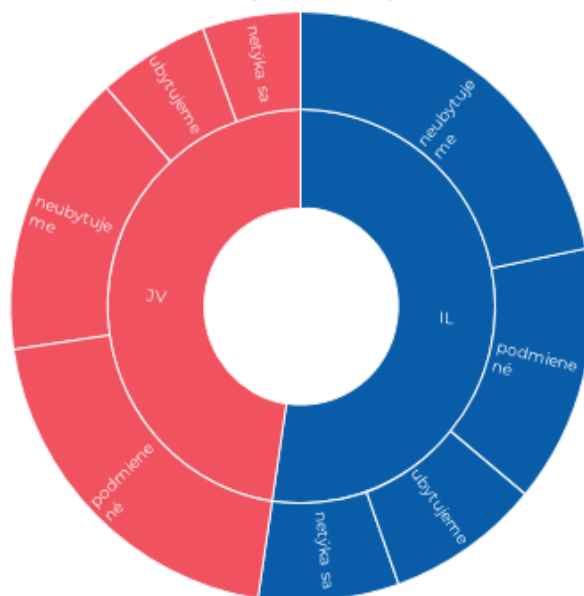
než uchádzač PK. Kým DČ obdržal 16 odpovedí "ubytujeme", PK bolo doručených 22 kladných odpovedí. Počet "podmienených" odpovedí bol u oboch takmer totožný - 17 pre DČ a 16 pre PK. Pri počte záporných odpovedí Stredisko neviduje signifikantný rozdiel. Viac odpovedí "nebytuje me" eviduje u DČ - 26, zatiaľ čo u PK ich bolo 21.

Kategória "netýka sa" zahŕňa situácie, kedy Stredisko nedisponovalo správnou e-mailovou adresou na ubytovňu. Odpovedí, kedy sa e-mail vrátil ako nedoručený, bolo v prípade oboch záujemcov o ubytovanie 10.

¹ K návratnosti e-mailov a počtu "bez odpovede" v grafe č. 2 na s. 10; autorská poznámka.

² Podmienená odpoveď zahŕňa situácie, kedy záujemcovia dostali dodatočnú otázku napr. k počtu osôb alebo žiadosť o kontaktovanie ubytovne telefonicky a situácie kedy ubytovňa ešte nevie, či v požadovanom termíne bude mať voľné kapacity.

Porovnanie odpovedí - ženy (neobsahuje situácie "bez odpovede")

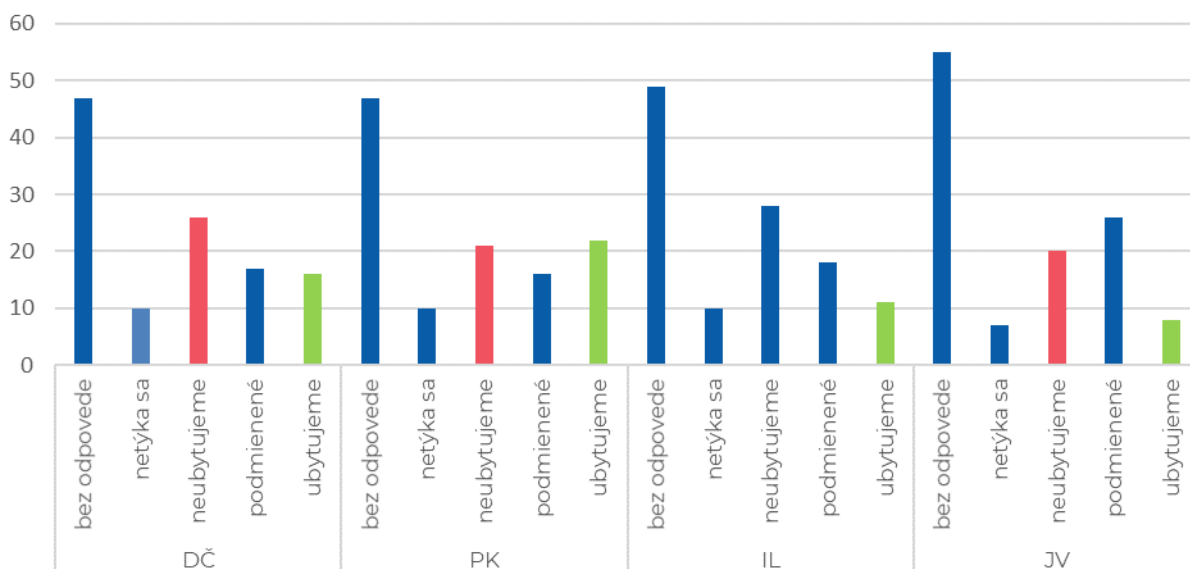
Graf č. 4 Porovnanie obsahu odpovedí JV a IL

Rovnakým spôsobom postupovalo Stredisko aj pri vyhodnocovaní obsahu odpovedí doručených záujemkyňiam o ubytovanie. Obsah odpovedí analyzovalo s vylúčením kategórie "bez odpovede"³, kvôli vyššej miere prehľadnosti výsledkov. IL bola najčastejšie doručená odpoveď "neubytujeme", a to z 28 ubytovní. U JV sa táto kategória odpovedí objavila celkovo 20 krát. Druhou najčastejšou kategóriou

odpovedí doručených IL bola kategória "podmienečných" odpovedí. Stredisko ich eviduje celkovo 18. V prípade JV bolo takýchto odpovedí až 26. Kladná odpoveď, v kategórii „ubytujeme“, bola IL doručená 8 krát a JV 11 krát. U odpovedí na žiadosti záujemkýň Stredisko neeviduje významné rozdiely. Obe záujemkyne čelili podobnej situácii z hľadiska zamietavých, ale aj podmienených odpovedí.

³ Bližšie k porovnaniu návratnosti e-mailov v Grafe č. 2 na s. 10; autorská poznámka.

Porovnanie typov odpovedí zaslaných uchádzačmi a uchádzačkami

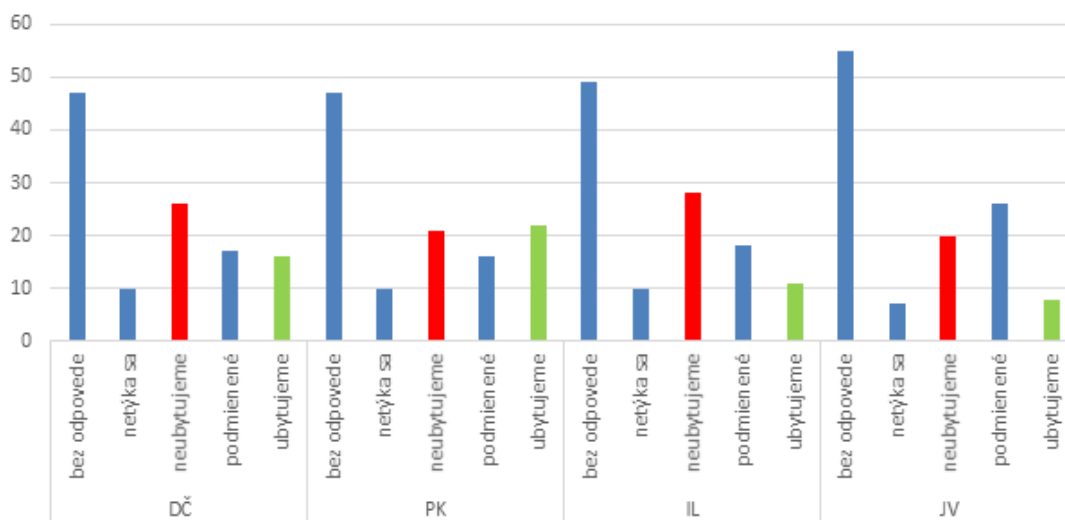
Graf č. 5 Porovnanie kategórií odpovedí zaslaných uchádzačom a uchádzačkám

Obsahom Graf č. 5 je porovnanie jednotlivých kategórií odpovedí. Stredisko konštatuje, že v porovnaní so záujemkyňami bola záujemcom častejšie doručená odpoveď „ubytujeme“. Graf zároveň ilustruje rozdiely vo frekvencii zamietavých odpovedí tak medzi DČ a PK, ako aj

medzi IL a JV. PK dostal najviac kladných odpovedí. Najmenej kladných odpovedí a zároveň najviac odpovedí v kategórii „bez odpovede“, resp. „podmienených“ odpovedí doručili ubytovacie zariadenia záujemkyni JV.

3. Najčastejšie dôvody zamietnutia

Porovnanie typov odpovedí zaslaných uchádzačmi a uchádzačkami

Graf č. 6 Porovnanie jednotlivých dôvodov zamietnutia uchádzačov a uchádzačiek

Graf č. 6 je znázornením porovnania najčastejších dôvodov zamietnutia ubytovania v pomere k odpovediam „ubytujeme“. Neobsahuje kategóriu „netýka sa“, ani tzv. „podmienené“ odpovede.⁴ PK obdržal vyšší počet kladných odpovedí než DČ. Tomu bola častejšie doručená odpoveď o obsadenosti zariadenia. Stredisko zaevidovalo 16 kladných odpovedí na žiadosti DČ. U tohto žiadateľa uviedlo 18 z oslovených ubytovní obsadenosť a 1 ubytovňa uviedla, že je zatvorená. U PK eviduje Stredisko 13 odpovedí v kategórii negatívnej odpovede z dôvodu obsadenosti a jednu zamietavú odpoveď z dôvodu toho, že ubytovňa bola zatvorená. Kladnú odpoveď „ubytujeme“ eviduje Stredisko v 22 odpovediach na žiadosti PK.

V kategórii odpovedí „iné“ bol počet odpovedí u DČ 8 a u PK 7. Inými dôvodmi zamietnutia bola výlučná možnosť dlhodobého ubytovania a ubytovania pre zmluvných partnerov - právnické osoby.

Na základe zamietavých odpovedí doručených uchádzačom Stredisko nepotvrďuje hypotézu o zamietaní žiadostí Rómov a ich diskriminácii pri poskytovaní ubytovacích služieb.

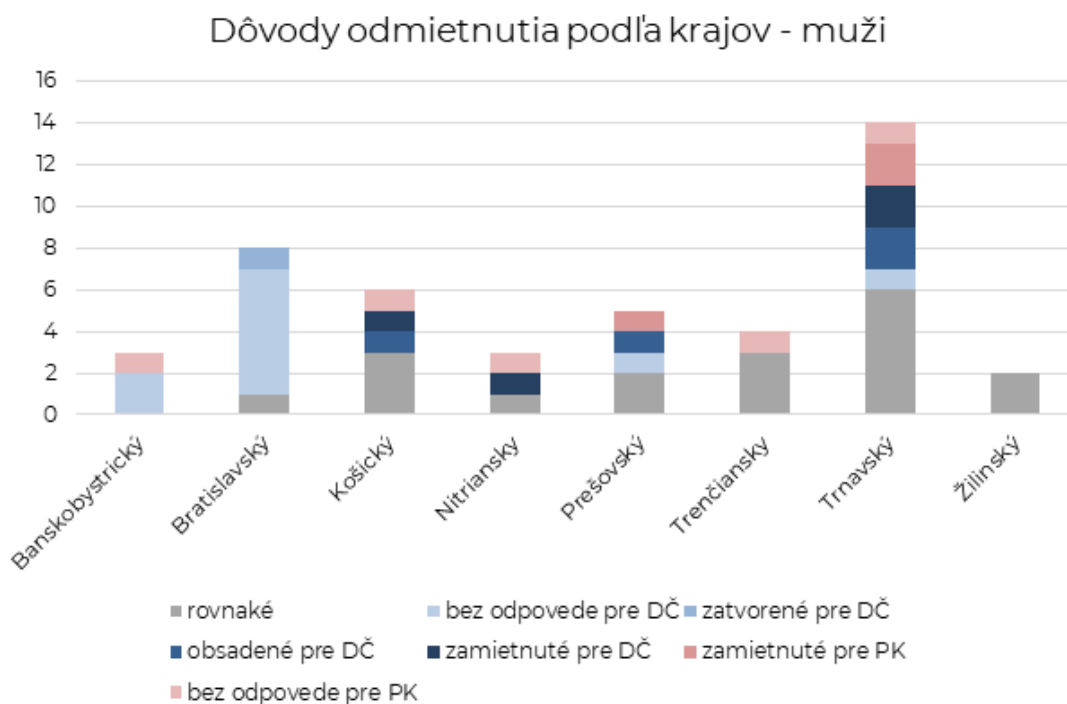
V prípade uchádzačiek konštatuje, že kladná odpoveď na žiadosť bola doručená častejšie IL. Tá však v porovnaní s JV dostala aj viac odpovedí o obsadenosti ubytovne. Príčinou môže byť skutočnosť, že u JV Stredisko eviduje najviac žiadostí „bez odpovede“. Najčastejším dôvodom zamietnutia žiadosti o ubytovanie IL bola

obsadenosť zariadenia. Ďalšie dôvody zamietnutia zaradilo Stredisko do kategórie „iné“ (celkovo 7), resp. 2 ubytovne uviedli, že sú zatvorené. JV bolo doručených 12 zamietavých odpovedí z dôvodu obsadenosti, iné dôvody neposkytnutia ubytovania uviedli ubytovne v 5 prípadoch a 2 ubytovne informovali o ich zatvorení. Počet ubytovní, ktoré reagovali kladne na žiadosti JV bol nepatrne nižší, ako pri IL. Rovnako ako u záujemcov jej bola vo viacerých prípadoch doručená zamietavá odpoveď z dôvodu obsadenosti. Zamietavých odpovedí eviduje Stredisko viac u IL ako u JV. Rozdiely však nie sú tak významné, aby Stredisko potvrdilo hypotézu o diskriminácii z dôvodu príslušnosti k rómskej etnickej skupine.

U uchádzačiek o ubytovanie Stredisko eviduje osobitný dôvod zamietnutia ubytovania, ktorý nesúvisí s etnickou príslušnosťou, ale s pohlavím. Oslovená ubytovňa odoslala IL nasledujúcu odpoveď: „oznamujeme Vám, že nemáme voľné miesto pre ženu.“ Táto ubytovňa odoslala JV odpoveď, že v požadovanom období sú obsadení. Na základe uvedeného však nemožno bez ďalšieho prijať záver o potvrdení hypotézy diskriminácie založenej na pohlaví. Iná ubytovňa doručila JV odpoveď v znení: „Dobrý deň, neuviedli ste informáciu, či je to pre ženu alebo muža, ak žena, voľné kapacity nie sú.“ Uvedené odpovede zakladajú hypotézu o diskriminácii z dôvodu pohlavia. Stredisko bude monitorovať a priebežne vyhodnocovať prístup žien k ubytovaniu v rámci robotníckych ubytovní.

⁴ Bližšie k jednotlivým typom odpovedí v grafe č. 3 a v grafe č. 4 na s. 12-13.

4. Komparácie

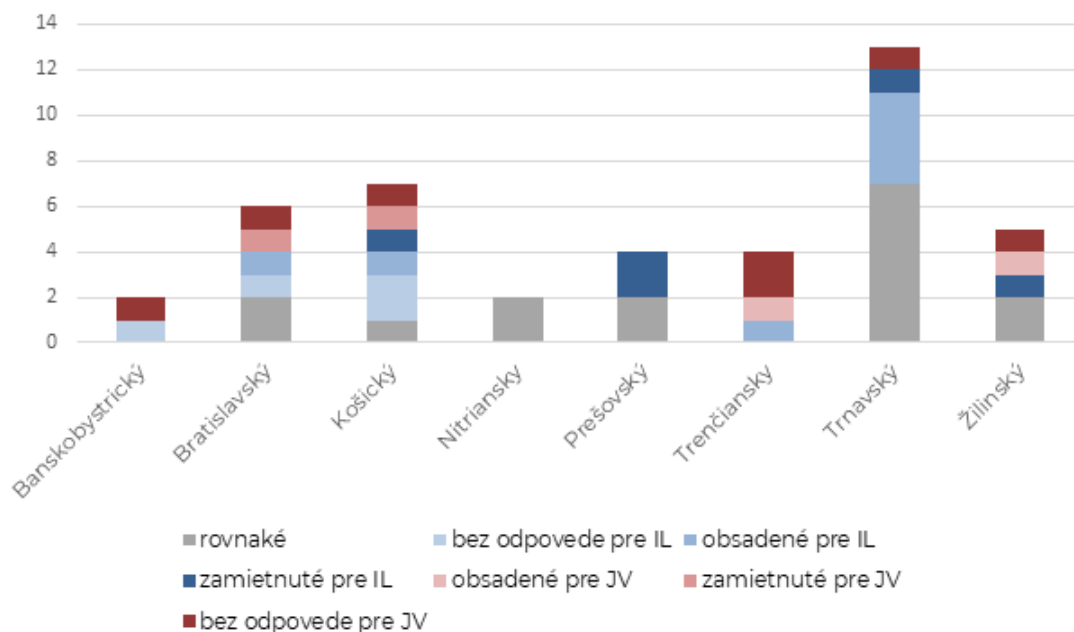
Graf č. 7 Odpovede pre uchádzačov podľa krajov

Graf č. 7 ilustruje teritoriálnu komparáciu dôvodov zamietnutia žiadostí uchádzačov. Znázorňuje situácie, kedy jeden z uchádzačov dostal od ubytovne negatívnu odpoveď, na rozdiel od druhého uchádzača. Kategórie „bez odpovede pre DČ/PK“, „zatvorené pre DČ/PK“, „obsadené pre DČ/PK“ a „zamietnuté pre DČ/PL“ Stredisko porovnáva s prípadmi, kedy bola obom uchádzačom doručená od rovnakej ubytovne rovnaká (obsahovo obdobná) odpoveď.

V Žilinskom či Nitrianskom kraji sú údaje u oboch uchádzačov „vyrovnané“. Stredisko pozoruje minimálne rozdie-

ly v Košickom, Prešovskom, Banskobystrickom, či Trenčianskom kraji. DČ mal najviac sťaženú situáciu v prístupe k ubytovaniu v Bratislavskom kraji. Zariadenie, ktoré vyhovel žiadostiam PK, resp. zaslali mu aspoň podmienenú odpoveď, neodpovedali na žiadosti DČ vôbec, resp. odoslali mu zamietavé odpovede z dôvodu ich zatvorenia. V Bratislavskom kraji Stredisko neeviduje znevýhodnenú pozíciu PK voči DČ ani v jednom prípade. Podobné konštatovanie platí aj pre ubytovne v Trnavskom kraji. Stredisko tak konštatuje, že u DČ eviduje vyššiu mieru znevýhodnenia v porovnaní s PK u tých istých ubytovní.

Dôvody odmietnutia podľa krajov - ženy

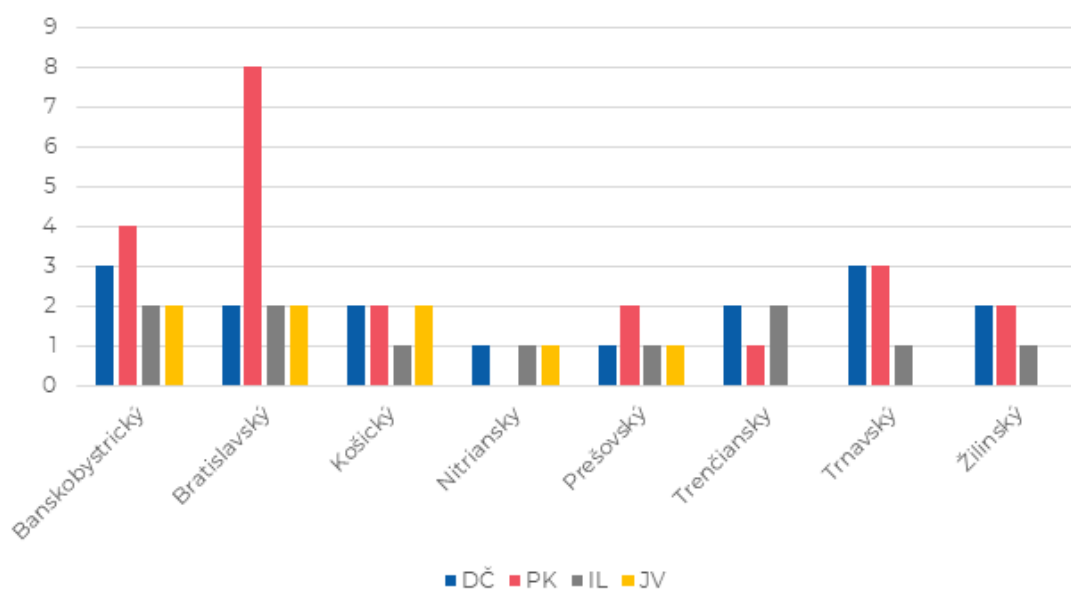

Graf č. 8 Odpovede pre uchádzačky podľa krajov

U záujemkýň bola situácia podobná, ako u záujemcov, a to najmä v Banskobystrickom, Bratislavskom, či Nitrianskom kraji. Dôvody zamietnutia vykazujú u oboch záujemkýň vysoký stupeň vyváženosti. Ubytovne v Trnavskom

a Košickom kraji však v porovnaní s JV IL častejšie na žiadosti vôbec neodpovedali. V Trenčianskom kraji bola naopak častejšie v znevýhodnenej pozícii voči IL JV.

Úspešnosť pri okamžitom ubytovaní - muži aj ženy

Graf č. 9 Porovnanie úspešnosti

Graf č. 9 sumarizuje úspešnosť záujemcov a záujemkýň v kontexte okamžitej možnosti ubytovania. Z jeho obsahu je zrejmý najvýraznejší rozdiel v Bratislavskom kraji. PK bol v rámci neho výrazne úspešnejší v porovnaní s DČ, či záujemkýňami. Osobitne zaujímavou je komparácia úspešnosti PK pri okamžitom ubytovaní s výsledkami znázornenými grafom č. 7. Z tých jednoznačne vyplýva, že DČ

mal najťažšiu pozíciu nájsť si ubytovanie práve v Bratislavskom kraji. Rozdiely v úspešnosti pri okamžitom ubytovaní neboli u záujemkýň významné. Na základe zistených dát Stredisko nepotvrďuje bez ďalšieho hypotézu o priamej diskriminácii Rómov/Rómiek v Bratislavskom kraji, avšak situáciu v tomto kraji bude naďalej priebežne monitorovať a vyhodnocovať.

Záver

Stredisko predkladá analýzu výsledkov situačného testingu v oblasti prístupu Rómov a Rómiek k ubytovaniu v robotníckych ubytovniach. Konštatuje, že zatiaľ čo uchádzačovi s typicky rómskym menom a priezviskom bola najčastejšie doručená odpoveď „neubytujeme“, žiadostiam uchádzača s typicky nerómskym menom a priezviskom rovnaké ubytovne vyhovel častejšie. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že rozdiely v kategóriách odpovedí neboli výrazné.

Rozdiely v prístupe k ubytovaniu z hľadiska krajov nie sú významné. Avšak pokiaľ ide o ubytovne v Bratislavskom kraji, u uchádzača s typicky rómskym menom a priezviskom Stredisko eviduje sťažený prístup k ubytovaniu. Robotnícke ubytovne v tomto kraji najčastejšie nereagovali na jeho žiadosť o ubytovanie. Podobný záver možno prijať aj k ubytovniam situovaným v Trnavskom kraji. Uchádzačovi s typicky rómskym menom a priezviskom boli v porovnaní k uchádzačovi s typicky nerómskym menom a priezviskom doručené odpovede s rôznorodejšími dôvodmi odmietnutia. V rámci obsahu odpovedí na žiadosti o ubytovanie záujemkyň eviduje Stredisko nepatrné rozdiely. Záujemkyne čelili podobnej situácii ako záujem-

covia, a to z hľadiska zamietavých, ale aj podmienených odpovedí. Záujemkyňa s typicky rómskym menom a priezviskom najčastejšie neodpovedali ubytovne situované v Trnavskom kraji. Sťažený prístup k ubytovaniu u nej eviduje Stredisko aj v Košickom kraji, v porovnaní so záujemkyňou s nerómskym menom a priezviskom.

Na základe výsledkov situačného testingu Stredisko konštatuje, že diskriminácia Rómov a Rómiek v oblasti poskytovania ubytovacích služieb robotníckymi ubytovňami zrejme nie je bežným javom. Situačnému testovaniu však podliehala iba vzorka ubytovní a nemožno zanedbať ani skutočnosť, že výsledky korešpondenčného situačného testingu môžu byť do určitej miery nepresné. V teritoriálnom kontexte výsledky testingu naznačujú, že v ubytovniach situovaných v Bratislavskom kraji môžu mať príslušníci a príslušníčky rómskej etnickej skupiny sťažený prístup k ubytovaniu v oslovených robotníckych ubytovniach. Situáciu bude Stredisko naďalej monitorovať, vyhodnocovať a podniknúť prípadné právne kroky v prípade zistení o porušení zákazu diskriminácie.